

Назви усіх установ повинні відповідати нормам чинного правопису.

Надія Сологуб

СІМЕЙНИЙ — РОДИННИЙ

Явище абсолютної синонімії властиве усім мовам. Як уживаються слова пари *сімейний — родинний*? Пригадаймо, *сімейний* — 1. Який має сім'ю, не самотній; 2. Пов'язаний з життям сім'ї, у сім'ї; родинний; // Який належить сім'ї, переходить із покоління у покоління; // Який складається із членів сім'ї. 3. *перен*. Приватний, домашній; *перен*. Інтимний, душевний (пор.: СУМ, IX, 223). Ці значення засвідчує сполучуваність слова у сфері законодавства (*сімейне право*, *сімейні відносини*, довідка про *сімейний стан*, *сімейне законодавство*, *сімейний адвокат/юрист/детектив*, *сімейна справа*, *сімейний спір*, *адвокат у сімейних справах*; *Сімейний кодекс України* визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів), у сфері медичних послуг (*сімейний лікар*, *сімейна медицина*; *Всесвітня організація сімейних лікарів*, *сімейний алкоголізм*; *В Україні на теперішній час сформувалося соціальне замовлення суспільства на створення в структурі первинної ланки охорони здоров'я лікаря особливої категорії, який би міг відігравати роль авторитетного професіонала на первинному рівні, який би задовольняв медичні потреби широкого діапазону, тобто сімейного лікаря*); у сфері соціології (*сімейне життя*, *сімейне дозвілля*, *сімейний клуб*, *сімейні форми виховання*; *Сімейний клуб «Пузата мама»* покликаний популяризувати в місті Рівне материнство та батьківство та *сімейні цінності*), психології (*сімейний психолог*, *сімейні цінності*, *сімейна адаптація*, *сімейний гороскоп*, *сімейна зрада*), дозвілля (*сімейний ансамбль*, *сімейний альбом*, *сімейний відпочинок*, *сімейний вікенд*, *сімейний туризм*, *сімейний центр*), майнових відносин (*сімейна економіка*, *сімейна справа*, *сімейний бюджет*, *сімейний бізнес*, *сімейна аптека*, *сі-*

мейний автомобіль, сімейний будинок, сімейний маєток) тощо. Чимало словосполучень виражають значення ‘стосовно до сім’ї’, як-от: *сімейний гуртожиток, сімейний дитячий садок, сімейна драма, сімейний герб, сімейна енциклопедія, сімейний журнал, сімейний затишок, сімейний звичай, сімейний маркет, сімейний обряд, сімейний родовід, сімейний форум і т. ін.*

Слово *родинний* вживачествося у значеннях 1. Який належить родині, сім’ї; // Який переходить від покоління до покоління; // Який здійснюється, відбувається за участю родини, сім’ї; // Який складається з членів родини, сім’ї. 2. Пов’язаний із життям родини. 3. Притаманний, властивий рідним (про почуття, стосунки, ставлення); // Сповнений сердечності, інтимності; душевний; // Який існує між родинами’ (пор.: СУМ, VIII, 594): *родинний гурт, родинна молитва, родинні інвестиції* тощо. Отже, СУМ засвідчує абсолютну тотожність понять *сімейний* та *родинний*, цілком замінювані вони й у наведених вище словосполученнях. Щоправда, спостерігаємо, що в законодавстві усталене термінопоняття *сімейний кодекс*. В одному визначенні, висловленні слова *сімейний* та *родинний* можуть вживатися поряд зі стилістичною метою — для уникнення тавтології: *Родинні зв’язки (кровне споріднення)* є однією з підстав виникнення *сімейних правовідносин*. У такому разі увиразністю ширша семантика слова *сімейний*, порівняно з конкретно-предметним, пов’язаним з поняттям роду, у слові *родинний*, пор. юридичне трактування: *Родинна лінія* може бути прямою чи боковою та поділяється на висхідну та низхідну. Натомість у літературно-критичних джерелах послуговуються поняттям *сімейна лінія*: *Сімейна лінія роману в цілому списана з родини Потоцьких*.

У мовній практиці засвідчуємо як паралельне вживання численних словосполучень зі словами *сімейний*, *родинний*, так і тенденцію до використання в номінуванні торгових марок, різноманітних мереж слова *родинний* («Родинна ковбаска», «Родинна аптека», «Родинна вода», «Родинна марка», «Родинне радіо» тощо). Це, безумовно, впливає на масову мовну свідомість і створює певну конкуренцію у вживанні українського слова *родинний* на відміну від лексеми *сімейний*, яка має аналог у російській мові.

Світлана Бибик